

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗДРАВСТВО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ПРОЕКТ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ЗДРАВСТВЕНИОТ СЕКТОР

**КОНСУЛТАНТСКИ АНГАЖМАН ЗА ПОДГОТОВКА НА НОВ ЗАКОН ЗА
ЈАВНО ЗДРАВЈЕ**

ВОВЕДЕН ИЗВЕШТАЈ (нацрт)

Kees Schaarveld (Кејс Схапвилд), консултант за јавно здравје

и

Мирослав Трајановски, правен консултант

Скопје, 12 јануари 2009 година

Содржина	страна
1 Вовед	2
2 Меѓународните аспекти на законодавството за јавно здравје	3
2.1 Меѓународна споредба на законите за јавно здравје	3
2.2 Законодавство на јавно здравство во Европската Унија	4
2.3 Меѓународни здравствени регулативи 2005 година	5
3 Првичен преглед на релевантното македонско законодавство	6
4 Работен план	9
5 Заклучоци	10
Анекс А – Презентација од работилницата на 18 декември 2008 година	11
Анекс Б – Резиме на работилницата	13
Анекс В – Листа на релевантно македонско законодавство	15
Апнех Г- Основни материјали за работната група	18
Апнех Д – Преглед на актуелното Европското законодавство за јавно здравје	19
Апнех Ѓ – Формат за преглед на активностите на јавното здравје	23

1 **ВОВЕД**

Описот на работната задача за овој консултантски ангажман ја објаснува целта на следниов начин “да се обезбеди помош на Министерството за здравство и на Републичкиот завод за здравствена заштита во подготовката на новиот закон за јавно здравје кој би ја опфатил и улогата на државата во обезбедувањето на јавните здравствени услуги како јавни добра”. Министерството за здравство ангажираше двајца консултанти – авторите на овој Воведен извештај – од кои се очекува следново:

- * да обезбедат анализа на законодавството за јавно здравство во земјите на ЕУ и земјите надвор од ЕУ;
- * да обезбедат попис/ листа на релевантното актуелно македонско законодавство;
- * во различни фази да предложат нов закон за јавно здравство кое ги отсликува аспирациите на јавното здравство во Македонија и целите на реформата во јавното здравство;
- * да организираат студиска посета во една или две земји од ЕУ за група на македонски донесувачи на одлуки во јавното здравство.

Иако консултантите се ангажирани за периодот од 15 декември 2008 година до 30 јуни 2009 година, Министерството за здравство изрази желба целосната нацрт - верзија на новиот закон за јавно здравство да биде готова до крајот на март 2009 година. Успехот ќе зависи од соработката на многу чинители како и од можноста да се постигне договор за содржината на законот. Исто така студиската посета бара најмалку 2 месеци подготовка а по можност и повеќе.

Консултантите започнаа со сопствените активности на 15 декември 2008 година. Првата посета на меѓународниот консултант во Македонија траеше до 20 декември. Состаноци се организираа со Заменикот- министер за здравство (кој е исто така и главниот координатор на Проектот за управување со здравствениот сектор), со Раководителот на правното одделение во Министерството за здравство, Директорот во Дирекцијата за храна при Министерството за здравство и со главниот Координатор за здравствена заштита при Министерството за здравство.

На 18 декември 2008, се организираше полудневна работилница со главните чинители во секторот на јавно здравство за да се објасни намената и целта на новиот закон за јавно здравство како и улогата на консултантите, како и да поттикне прв наплив на коментари. Во оваа фаза, чинителите надвор од здравствениот сектор (како на пример од животна средина или локална самоуправа) не беа поканети. Со работилницата заседаваше Заменикот- министер за здравство кој ги повика консултантите по јавно здравство да се обратат со презентација (види Анекс А), потоа го поканија Директорот на Републичкиот завод за здравствена заштита да коментира. Многу од учесниците исто така ја искористија можноста да ги образложат сопствените размислувања. Краток извештај од работилницата е презентираан во Анекс Б.

Координаторот на компонентата за Креирање на политика и имплементација на проектот за управување со здравствениот сектор учествуваше на сите состаноци како и на работилницата.

Втората посета од страна на меѓународниот консултант се организира за периодот од 11- 17 јануари 2009 година, во кој период ќе се организира и втората работилница.

2 МЕЃУНАРОДНИТЕ АСПЕКТИ НА ЗАКОНОДАВСТВОТО ЗА ЈАВНО ЗДРАВСТВО

2.1 Меѓународна споредба на закони за јавно здравство

Кога се споредуваат закони за јавно здравство од повеќе земји во и вон Европската Унија, првата забелешка е дека прилично се разликуваат меѓу себе, понекогаш дури и во голема мера. Затоа ние проучивме 11 (нацрт) закони за јавно здравство со расположлива содржина на англиски, српски и холандски јазик. Тоа се тие презентирани во Анекс Г плус законите за јавно здравство од Естонија, Ирска и Молдавија (законот од Молдавија не е вистински закон за јавно здравство на начин на кој ние го дискутираме тука, меѓутоа содржи елементи на јавно здравство). Дел од овие закони се “рамковни” закони од 15-25 страници или приближно толкав обем, кои ги наведуваат општите принципи кои треба да се дообработат со подзаконски акти. Други пак се многу детални, особено во земјите во кои се говори англиски јазик, понекогаш достигнуваат и над 100 страници. Законот за јавно здравство во Нов Зеланд има речиси 300 страници!

Иако голем дел од законите претставуваат преглед на она што го гледаат како функции на јавното здравство, поголемиот дел од нив не ја користат листата на Основните функции на јавното здравство (ЕРНФ) подготвена од Светската здравствена организација, освен Актот на модел на јавно здравство во Соединетите Држави и до некаде – српскиот закон. Основните функции на јавното здравство се следниве:

- 1 Надгледување и проценка на здравјето и добросостојбата на населението.
- 2 Идентификација, предвидување, истражување и ублажување на здравствените проблеми и здравствените ризици во заедницата
- 3 Здравствена заштита: техничка проценка на потребите и потребното дејствување за да се обезбеди здравствена заштита; создавање и спроведување на закони и регулативи кои го штитат здравјето и осигуруваат безбедност.
- 4 Превенција на болести: Примена на интервенции за примарна и секундарна превенција.
- 5 Здравствена промоција и здравствена едукација
- 6 Евалуација на квалитетот и ефективноста на личните и заедничките здравствени услуги.
- 7 Отпочнување, поддршка и спроведување на истражување поврзано со здравството
- 8 Отпочнување, развој и планирање на политика за јавно здравство
- 9 Подготовка и управување со итни/ вонредни околности во јавно здравство
- 10 Обезбедување на компетентен персонал за јавно здравство и за лична здравствена заштита (вклучително и култура базирана на докази и комуникациски вештини)

Акцентот во различните закони за јавно здравство лежи во многу различни аспекти на јавното здравство, а понекогаш се изоставуваат цели аспекти бидејќи истите се регулирани со други закони. Безбедност на храната (која е дел од 3 -та основна функција), професионалното здравје и безбедност (дел од 3, 4 и 5-та основна функција), потоа обезбедувањето на квалитет во здравствената заштита (основна функција 6), истражување во областа на здравството (основна функција 7), подготовка за кризни состојби (основна функција 9) и создавање на човечки ресурси (основна

функција 10) се важни основни функции на јавното здравство, меѓутоа тие секогаш се регулирани со одделни закони. Хигиена или заштита на животната средина (воздух, вода, почва, различни типови на отпад, (основни функции 2 и 3) се вклучени во општите закони за јавно здравство со варирачки интензитет и понекогаш речиси изостануваат; ова значи дека контролата на животната средина вообичаено се регулира со одделно законодавство.

Законите за јавно здравство не се често меѓусекторски во таа смисла да различни министерства се јавуваат како ко- регулатори на јавното здравство или како ко- потписници на законите за јавно здравство. Вообичаено законите за јавно здравство се потпишуваат од министерствата за здравство. Меѓутоа, многу од законите јасно даваат улога на локалните власти во имплементирањето на активностите од јавното здравство.

Малку е регулирано околу финансирањето на активностите од јавното здравство освен во холандскиот закон кој ги обврзува локалните власти (општините) да го покријат најголемиот дел од трошоците за активностите на јавното здравство набројани во законот. Некои други закони пак, тврдат дека одредени тестови се или бесплатни или треба да се платат од консументите, меѓутоа и ништо повеќе. Србија и Молдавија наведуваат некои општи изјави за финансирањето на активностите на јавното здравство.

Поголемиот дел од законите наведуваат дека националните и регионалните/ локалните власти се обврзани да подготвуваат редовни планови за јавно здравство, а законите ја пропишуваат содржината на таквите планови.

И покрај овие разлики сите закони за јавно здравство имаат одредени заеднички карактеристики.

Речиси сите започнуваат со опис на намената/целта на законот, и со дефиниција на јавното здравство како и со листа на терминологијата која ќе се користи во законот. Меѓутоа бидејќи јавното здравство е комплексна материја која различно се дефинира, различни закони користат поинакви – меѓутоа помалку или повеќе еквивалентни дефиниции. Истото важи и за техничките термини како на пример “здравствена заштита”, “здравствена промоција” и “превенција на болести”.

Сите закони за јавното здравство ги опишуваат задачите и одговорностите на различните актери во полето на јавното здравство, во најмала рака оние под контрола на Министерството за здравство или соодветното министерство одговорно за здравството.

Сите закони за јавно здравство го ставаат најголемиот акцент на контролата на заразни болести, иако само скорешните закони (на пример во Холандија, Шкотска и Нов Зеланд) беа во можност да го приспособат овој дел на Меѓународните здравствени регулативи 2005. Новиот Закон за јавно здравство во Холандија и во Шкотска во голема мера се фокусира на регулирањето на карантинот вклучувајќи ги и аспектите на човечките права. Контролата на незаразните болести (на пример со рана детекција на ризичните фактори) не добива големо внимание, освен по исклучок (на пример во Нов Зеланд).

Многу од законите за јавно здравство имаат поглавје /дел кој се справува со казни за

прекршување на членови на законот, како и поглавје/ дел на актуелно законодавство кое треба да се измени или повлече.

2.2 Законодавство за јавно здравство во Европската Унија

Освен спогодби, основата на европското законодавство ја сочинуваат регулативи и директиви. Регулативите се обврзувачки документи за земјите членки, додека директивите мора да се инкорпорираат во националното законодавство. Со јазикот на Европската Унија, регулативите и директивите се третираат како второстепено законодавство, додека спогодбите се третираат како примарно законодавство. Ова може да збунува бидејќи во националното законодавство, терминот ‘секундарно законодавство’ се користи за подзаконски акти или уредби/декрети според закони.

Постојат околу 200 регулативи и исто така околу 200 директиви на сила кои се однесуваат на јавното здравство. Тие може да се најдат во EUR-LEX базата на податоци. Повеќе од пола од овие регулативи и речиси пола од директивите се важни за јавното здравство иако јасно припаѓаат на областите како земјоделство, животна средина и здравје и безбедност при работа. Регулативите и директивите подиректно поврзани со човековото јавно здравство се претставени во Анекс Д. Поголемиот дел од овие регулативи и директиви припаѓаат на категоријата на безбедност на храна, и како такви треба да се покријат со македонскиот Закон за безбедност на храна како и придружните подзаконски акти. Други регулативи и директиви се покриени со други постоечки македонски закони (види поглавје 3), меѓутоа ова мора внимателно да се провери за да се идентификуваат недостатоци, дуплирање или контрадикторност. Планираниот нов закон за јавно здравство може да се користи за да се упати кон определени регулативи во ЕУ и да се инкорпорираат директивите на ЕУ за кои не постои (соодветно) законодавство.

На прв поглед само неколку од регулативите и директивите прикажани во Анекс Д ќе бидат директно релевантни за планираниот нов закон за јавно здравство, меѓутоа ова мора да се потврди по темелната анализа на постоечкото македонско законодавство за јавно здравство.

2.3 Меѓународните здравствени регулативи 2005

Владите треба целосно да ги имплементираат (ревидираните) Меѓународни здравствени регулативи 2005 што е можно поскоро по нивното усвојувањето на 58-ото Светско здравствено собрание во 2005 година. Главната цел на МЗР е да го контролира меѓународното ширење на (поголемиот дел меѓутоа не и исклучиво заразните) болести без непотребно мешање со меѓународниот сообраќај и трговија. Секоја земја треба да назначи седиште за МЗР, а во Македонија тоа е Републичкиот завод за здравствена заштита.

Секоја земја треба да го одржува или зајакне надгледувањето, известувањето и контролниот систем на ниво како што е наведено во Анекс 1 од МЗР, во рок од 5 години од стапувањето на сила на МЗР во јули 2007 година, што значи дека крајниот рок е средината на 2012 година. Ова ќе биде потврдено од СЗО. Контролниот систем на МЗР се состои од здравствени установи и гранични и аеродромски органи, со нивните протоколи, објекти (вклучително и карантин), персонал и опрема (особено лабораториска опрема). МЗР третираат не само лица туку и животни, стоки

(вклучително и храна), возови и авиони. Следствено, тие бараат тесна соработка помеѓу здравствените, ветеринарните и граничните/ аеродромските органи.

Меѓународните ризици за јавно здравство треба веднаш да се соопштат на назначената контактна точка на СЗО. Практичната имплементација е објаснета во другите анекси на МЗР. СЗО може да преземе различни типови на дејствување по прием на соопштението од страна на земјата – членка, со помош на неколку комитети.

МЗР 2005 заменува голем број на претходни санитарни и други спогодби, и бара измена и на постоечкото македонско законодавство. Веројатно ќе биде полесно ако планираниот нов закон за јавно здравство ги инкорпорира овие измени и исто така овозможи идна потенцијална измена на МЗР, иако ово последново, за среќа, не се случува често.

Ќе биде корисно ако сите релевантни македонски органи и соодветниот персонал се запознаат со текстот на МЗЕ кој текст е преведен на македонски јазик.

3 ПРВИЧЕН ПРЕГЛЕД НА РЕЛЕВАНТНОТО МАКЕДОНСКО ЗАКОНОДАВСТВО

Со Уставот на Република Македонија (член 39) на секој граѓанин му се гарантира правото на здравствена заштита. Граѓанинот има право и должност да го чува и унапредува сопственото здравје и здравјето на другите. Согласно член 42 од Уставот на Република Македонија секој човек има право на здрава животна средина. Секој е должен да ја унапредува и штити животната средина, а Републиката обезбедува услови за остварување на правото на граѓаните на здрава животна средина.

Освен со Уставот на Република Македонија, правото на здравствена заштита, унапредувањето на здравјето и правото на здрава животна средина, се уредени и со голем број на прописи (законски и подзаконски акти) во кој се содржани различните аспекти на заштитата на здравјето на луѓето.

Јавното здравје е интердисциплинарен пристап кон здравјето и болеста и опфаќа широк дијапазон на дисциплини како што се медицинските науки, еколошките науки, општествените науки, економските науки, науките за администрација на јавните служби и сл.

Основен закон со кој се уредува заштитата на здравјето на поединецот и воопшто на населението е Законот за здравствената заштита ("Службен весник на Република Македонија", бр. 38/91, 46/93, 55/95, 10/04, 84/05, 111/05, 65/06, 5/07 и 77/08). Со овој закон се уредуваат правата од здравствената заштита на граѓаните и системот и организацијата на здравствената заштита.

Согласно овој закон, здравствена заштита ја сочинуваат мерките, активностите и постапките за зачувување на здравјето на луѓето и животната и работната средина, како и мерките, активностите и постапките кои ги преземаат здравствените установи за зачување и унапредување на здравјето на луѓето, спречување и сузбивање на заболувањата, повредите и другите нарушувања на здравјето, раното откривање на заболувањата и состојбата на здравјето, навремено и ефикасно лекување и рехабилитација со примена на стручно медицински мерки, активности и постапки.

Со членот 32 од овој закон се одредени мерките и активностите кои се насочени кон заштита на здравјето на целокупното население и истите се уредени со голем број на превентивни програми кои ги донесува Владата на Република Македонија. Финансиските средства за реализација на програмите се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија.

Организираниот систем на здравствени установи го сочинуваат здравствени установи во три нивоа: примарна, секундарна и терцијална здравствена заштита. Сите видови на здравствени установи, без оглед дали се јавни, приватни или мешовити, спроведуваат, покрај другото, и превентивни мерки и мерки за унапредување на здравјето. При тоа, посебен акцент се става на спроведувањето на мерките за здравствена заштита на посебни (ранливи) групи на населението, како што се жените, бремените жени, доенчињата, предучилишните и училишните деца, младинците и старите лица.

Со Законот за здравствената заштита како посебен вид на здравствена установа предвидени се заводите за здравствена заштита, вклучително и Републичкиот завод за здравствена заштита, со цел за вршење на превентивна здравствена заштита од специјализиран вид.

Така, заводите за здравствена заштита, согласно Законот за здравствената заштита, се јавни здравствени установи кои ја следат, истражуваат и проучуваат здравствената состојба на населението, причините за појавата и ширењето на заразните болести од социјално-медицинско значење, како и влијанието на еколошките фактори врз здравјето, предлагаат и преземаат мерки за заштита и унапредување на здравјето на луѓето.

Освен заводите за здравствена заштита, согласно Законот за здравствената заштита, специјализирана превентивна заштита врши и Институтот за медицина на трудот на Македонија и службите за медицина на трудот, кои согласно Законот за безбедност и здравје на работа ("Сл. весник на Р. Македонија" бр.92/07) се ориентирани кон превентивни активности за заштита и безбедност на здравјето на вработените и здрави работни услови.

Голем број мерки и активности насочени кон заштитата на здравјето на населението, како што се унапредување на здравјето, контрола над безбедноста на храната, безбедност и здравје на работното место, контрола на заразните и незаразните заболувања, контрола на здравствените ризици на животната средина по својата природа се интерсекторски, што подразбира учество на државата преку различни државни органи, државни институции и јавни служби.

Оттука, постои и широк спектар на законска регулатива во која се содржани одредби со кои се уредуваат општи и посебни мерки за заштита на здравјето на населението, надлежностите, односно формите и областите на соработка на заводите за здравствена заштита, а особено на Републичкиот завод за здравствена заштита со други државни органи и институции, како што се Министерството за здравство, Државниот санитарен и здравствен инспекторат, Дирекцијата за храна, Управата за ветеринарство и др.

Здравата животна средина (вода, воздух и сл.) уредена е со група на закони, како што се на пример:

- Законот за животна средина ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 53/2005, 81/2005 и 24/2007);
- Закон за квалитетот на амбијенталниот воздух ("Сл. весник на Р. Македонија" бр.67/04 и 92/07);
- Закон за снабдување со вода за пиење и одведување на урбани отпадни води (Сл. весник на Р.Македонија" бр.68/04, 28/2006 и бр.103/08);
- Закон за водите ("Сл. весник на Р. Македонија" бр 4/98,19/00, 42/05 и 46/06);
- Закон за заштита од бучавата во животна средина ("Сл. весник на Р. Македонија" бр.79/07);

Значењето на јавното здравје од аспект на исхраната на населението а особено контролата над безбедноста на храната, како и надлежностите на државните органи и институции во оваа област, се предмет на уредување на Закон за

безбедност на храната и производите и материјалите што доаѓаат во контакт со храната (“Сл. весник на Р Македонија” бр.54/02 и 84 /07). Со овој закон особено се уредуваат условите за обезбедување на безбедноста на храната и на производите и материјалите што доаѓаат во контакт со храната, производството и прометот, правата и обврските на физичките и правните лица кои произведуваат или вршат промет, со цел да се заштити здравјето на луѓето, да се заштитат потрошувачите од заблуда и да се овозможи слободен промет на внатрешниот и надворешен пазар.

Во групата на закони со кои се уредува контролата над безбедноста на храната треба да се спомене и Законот за ветеринарно јавно здравство („Сл. весник на Р. Македонија,, бр.114/07), со кој, меѓу другото, се уредува безбедноста на храната и производите од животинско потекло.

Јавното здравје кое се однесува на болестите кои се преносливи (заразни) а со тоа и опасни и кои може да доведат до појава на епидемии, уредено е со Законот за заштита на населението од заразните болести (“Сл. весник на Р. Македонија " бр. 66/04 и 139/08). При појава на епидемии и други видов на вонредни околности (елементарни непогоди, земјотреси, поплави, хемиски несреќи и сл.), согласно Законот за здравствената заштита, Законот за заштита и спасување (“Сл. весник на Р.Македонија” бр.36/04 49/04), Законот за заштита на населението од заразни болести, како и Меѓународниот здравствен правилник од 2005 година, уредени се мерките кои треба се преземаат во вакви услови, организацијата на службите и постапувањето во услови на постоење на вонредни околности, а се со цел за заштита на здравјето на населението.

Голем број на аспекти кои што се однесуваат на заштита на здравјето на населението уредени се и со други прописи од различни области (Види Анекс В).

4 РАБОТЕН ПЛАН

Од страна на Министерството за здравство се постави работна група за подготовка на новиот закон за јавно здравство. Работни материјали за работната група се доставени до Проектната единица за координација (види Анекс Г)

Работниот план и сознанијата од овој Воведен извештај ќе бидат претставени на работилницата на 16 јануари. За време на работилницата, ќе се претстави листа на опции за новиот закон за јавно здравство кои во идеален случај треба да се дискутираат од македонските чинители пред завршувањето на февруари.

Министерот за здравство би сакал да прими комплетен нацрт од новиот закон за јавно здравство до крајот на март 2009 година. Ова е многу густо пореден временски распоред. За да се стигне навреме до целта, се предлага следниов временски распоред.

Се препорачува третата посета (7-10 дена) од страна на меѓународниот консултант да се организира некаде за крајот на февруари, на пример 22-28 февруари, за кој временски период на работилница ќе се приготви и дискутира извештај за напредокот. Извештајот за напредокот треба да го содржи следново:

- * Темелен преглед на постоечкото релевантно законодавство во Македонија;
- * Профил на новиот закон за јавно здравство, фокусирајќи се на организациските аспекти, финансиските аспекти и аспектите на човечките ресурси во секторот на јавното здравство;
- * Извештај за студиската посета (ако истата се организира за пред крајот на февруари, инаку, извештајот за студиската посета ќе биде дел од нацрт-конечниот извештај).

Ќе се организира студиска посета за членовите на работната група во една или две земји од ЕУ за да се види законодавството за јавното здравство и јавните здравствени практики. Оваа студиска посета веројатно ќе се организира за во февруари или март 2009 година. Министерството за здравство треба да ги избере земјите кои ќе се посетат не подоцна од два месеци пред отпочнувањето на студиската посета.

Се предлага четвртата и последна посета (1.5-2 недели) за меѓународниот консултант да се организира помеѓу 22 март и 4 април 2009 година, за која посета нацрт конечниот извештај ќе се приготви и дискутира за време на работилницата. Суштината на овој нацрт конечен извештај ќе биде комплетна нацрт верзија на новиот закон за јавно здравство.

После четвртата посета, конечниот извештај ќе се приготви со помош на коментарите добиени за време на последната работилница. Конечниот извештај ќе биде на македонски и англиски јазик, и затоа ќе треба да се остави време и за превод.

5 ЗАКЛУЧОЦИ

Целта на новиот закон за јавно здравство *не* е да го покаже патот на реформата во јавното здравство со активностите кои треба да се преземат, како и од кого. Новиот закон за јавно здравство *не* е документ на политика или стратегија. Прво треба да постои визија и стратегија за полето на јавното здравство со усогласеност во содржината на задачите и организирањето на нивното извршување. Потоа новиот закон ќе ги обедини и подреди задачите и одговорностите.

Рано е да се предложи профил на новиот македонски закон за јавно здравство. Меѓутоа, врз база на анализите на постоечкото законодавство во Македонија, законодавството во другите земји (вклучувајќи го и законодавството во ЕУ) и земајќи ги во предвид и Меѓународните здравствени регулативи 2005, следниве идеи за нов македонски закон за јавно здравство се отворени за дискусија:

- * Пократок “рамковен” закон се чини подобар отколку подолг детален закон, иако некои задачи и одговорности ќе треба да бидат подетално обработени.
- * Новиот закон треба да почнува со неговата цел, дефиниција на јавното здравство како и терминологијата која ќе се користи во тој закон. За посеопфатен пристап може да се користат основните функции на јавното здравство (ЕРНФ).
- * Основните функции на јавното здравство 6, 7, 9 и 10 најверојатно ќе изостанат под услов новиот закон да ја користи листата на основните функции на јавното здравство.
- * Предлагаме да се опфати основната функција 8: обврската да се приготвуваат редовни планови за јавно здравство.
- * Новиот закон треба да упатува до другите македонски закони кои го обработуваат делот на јавното здравство (види Анекс В), вклучително и оние кои се базираат на директиви на ЕУ, а и оние кои чекаат да се донесат. Исто така корисна алатка може да претставува табела која ќе се базира на основните функции на јавното здравство или на преглед на практичните активности на јавното здравство (види Анекс Г).
- * Новиот закон во идеален случај би требало да ги опфати сите ЕУ директиви за јавно здравство кои сеуште не се покриени со актуелното македонско законодавство.
- * Новиот закон треба да ги вклучува и Меѓународните здравствени регулативи 2005 како и простор за идна измена на Меѓународните здравствени регулативи.
- * Може да се обмисли и воспоставувањето на меѓусекторски совет за јавно здравство/ или советодавно тело за јавно здравство.
- * Вклучувањето на управувањето со ризиците на храна во новиот закон исто така треба да се обмисли.
- * Задачите, одговорностите и финансирањето на структурите на јавното здравство под Министерството за здравство треба дефинитивно да се опфатат со Законот: самото министерство, националните и регионалните заводи за јавно здравство (со нивното ново именување), и Државниот санитарен и здравствен инспекторат. Ова може да вклучи и опис на минималните барања за капацитети, човечки ресурси и опрема.
- * Новиот закон треба да вклучува и поголемо поглавје за контролата на заразните болести: имунизацијата, известувањето, карантинот, нарачките на анализи, специјалните овластувања итн.
- * Треба исто така да се обмисли поставувањето на членови за таканаречените

вонредни состојби на јавно здравство, вклучувајќи ги и специјалните овластувања во итни случаи, по потреба

- * Треба исто така да се вметне поглавје или членови за промоција на здравјето и контрола на незаразни болести (вклучително и скрининг програми)
- * Треба да се обмисли поставувањето на поглавје за собирање на податоци вклучително и доверливост.
- * Една опција за приготвување на новиот закон е да се следи- или пак да се провери Моделот на САД на Закон за државно јавно здравство, со одредено додавање или бришење.
- * Важно е да се продискутира како таканаречените ‘национални програми’ ќе си го најдат своето место во новиот закон
- * Би било корисно да се земат во предвид и препораките од конечниот извештај на Томас Новотни.

АНЕКС А – ПРЕЗЕНТАЦИЈА НА РАБОТИЛНИЦАТА НА 18 ДЕКЕМВРИ 2008 ГОДИНА

Нов закон за Јавно здравство за Република Македонија
од Kees Schaarpveld
консултант за Министерството за здравство
Скопје, 18 декември 2008 година

- 1 Надзор и проценка на здравјето и добросостојбата на населението
- 2 Идентификација, предвидување, испитување и ублажување на здравствените проблеми и здравствените ризици во заедницата.
- 3 Активности за заштита на здравјето
- 4 Превенција на примарни и секундарни заболувања
- 5 Промоција на здравјето и здравствена едукација
- 6 Евалуација на квалитетот и ефективноста на индивидуални и општествени здравствени услуги.
- 7 Отпочнување, поддршка и спроведување на здравствено проучување.
- 8 Отпочнување, развој и планирање на политика на јавно здравство.
- 9 Подготовка и управување со итни/ вонредни околности во јавно здравство
- 10 Обезбедување на компетентна работна сила за јавно здравство и индивидуална здравствена заштита.

Одговорности за основните функции на јавното здравство

- Национални и регионални заводи за јавно здравство
- Други институции на Министерството за здравство на пример Санитарен инспекторат и Агенција за безбедност на храна
- Агенции за животната средина
- Служби за трудова медицина
- Образовен систем
- Друго

Законодавство за јавно здравство

- Планиран општ закон за јавно здравство
- Постоечки закони за јавно здравство, на пример безбедност на крвта, безбедност на храна, злоупотреба на дроги, заразни болести
- Членови во други постоечки закони (на пример Закон за здравствена заштита)
- Други планирани закони за јавно здравство на пример професионална безбедност и здравје

Да се размисли околу (1):

- Рамковен закон (≈ 20 страници) наспроти детален закон (≈ 100 страници)
- Меѓународните здравствени регулативи 2005 треба да се интегрираат во овој закон
- Релевантните ЕУ регулативи мора да се интегрираат во овој закон или во други закони

Да се размисли околу (2):

- Кој дел од јавното здравство (т.е. Основните функции на јавното здравство) треба да се опфатат со новиот закон?
- Новиот закон треба да упатува кон друго (актуелно или планирано) законодавство за јавно здравство
- Кои актуелни закони или подзаконски акти треба да се изменат или укинат?
- Како треба да се регулира здравствена заштита за мајки и деца?

Меѓународни здравствени регулативи (МЗР 2005)

- Воспоставување на Национално седиште за МЗР
- Воспоставување на систем на контроли на граница/аеродром
- “Функционалност на системот”: обука, тестирање, опрема итн..

Да се донесе одлука околу (1):

- Одговорностите на националните и регионалните заводи за јавно здравство
- Иднината на “националните програми”
- Улогата на другите агенции на Министерството за здравство како Санитарниот инспекторат и Агенцијата за безбедност на храна
- Механизми на соработка со други министерства и нивните тела/агенции

Да се донесе одлука околу (2):

- Управувањето со заводите за јавно здравство (директор, одбор)
- Условите на заводите за јавно здравство (персонал, лаборатории, друга опрема)
- Финансирање на институциите за јавно здравство:
 - Министерство за здравство
 - Фонд за здравствено осигурување
 - Други министерства
 - Локални власти/тела
 - Платени услуги (клинички, комерцијални)

Дискусија

- Кое е ВАШЕТО мислење за изгледот и содржината на планираниот Закон за јавно здравство?
- *Практично размислување: работна група, временски распоред, студиска посета*

АНЕКС Б- РЕЗИМЕ НА ПРВАТА РАБОТИЛНИЦА

Заменикот министер Владимир Поповски го отвори состанокот со краток вовед.

За презентацијата на консултантот Kees Schaapveld, можете да ги погледнете слајдовите на англиски и македонски јазик.

Господинот Поповски го праша директорот на РЗЗЗ за негови коментари околу презентацијата. Господинот Положани го даде следново видување:

- Новиот закон е важен за реформирање и структурирање на јавното здравство (ЈЗ)
- Исто така е потребно за контрола на појавни пандемии (пример птичји грип), биотероризам како и новите Меѓународни здравствени регулативи 2005 (МЗР)
- Меѓутоа, не треба да заборавиме дека имаме и долга традиција и воспоставена инфраструктура на ЈЗ во Република Македонија
- Потребна ни е стандардизација на активностите на ЈЗ и Заводите за јавно здравство (ЗЈЗ), и подобра хоризонтална и вертикална соработка
- Новиот Закон за евиденција е релевантен за новиот Закон за ЈЗ.
- Опциите на рамковен или детален закон се отворени за дискусија.
- Членовите за МЗР во новиот закон треба да овозможат идна измена на МЗР
- ЗЈЗ се соочуваат со сè поголема конкуренција во клиничко дијагностичко тестирање со последици по приходите и опремата
- Меѓу-секторска соработка е важна меѓутоа исто така потребни се социо-економски индикатори за приходи и опрема
- Локалната самоуправа треба финансиски да учествува во ЈЗ, меѓутоа како ова да се постигне?
- Подготовка за кризни состојби (исто така) е одговорност на локалната самоуправа. Има нов Закон за управување со кризи
- Важноста на обезбедување на квалитет и сертификација и акредитација во ЈЗ.

Г. Поповски ги спомна новото именување на националните и регионалните ЗЈЗ.

Раководителот на правното одделение при Министерството за здравство Ангелина Бацановиќ ги даде следниве коментари:

- Постои различна употреба и толкување на терминот ЈЗ на македонски која употреба треба јасно да се дефинира.
- Новиот закон треба да упатува на сите сродни или поврзани закони.
- Нема потреба да се наведува нешто за бордот и директорите на ЗЈЗ во новиот закон затоа што сето тоа е веќе регулирано во законот за здравствена заштита.
- Важно е јасно да се опише врската помеѓу Републичкиот и регионалните ЗЈЗ.
- Многу општини имаат недоволен институционален капацитет за да се справат со прашањата на ЈЗ (и исто за прашањата на правата на пациентите)

Г-ѓа Флорентина Ристовска Шурбевска, директор на ЗЈЗ Велес ги даде следниве коментари:

- Различни видови на експерти треба да се вклучат при приготвувањето на новиот закон, и освен доктори треба да се вклучат и адвокати и економисти
- Фондот за здравствено осигурување (ФЗОМ) треба да плаќа (повеќе) за превенција, ова е исто така во нивен сопствен интерес. Законот за здравствено осигурување треба да се прилагоди по однос на ова.
- Многу општини имаат недоволен институционален и финансиски капацитет за да се справат со ЈЗ, и понатамошна децентрализација е ризична.
- ЗЈЗ превземаат и дополнителни активности (на пример контрола на вода и храна), и тие треба да имаат доволен капацитет за да ги имплементираат нивните задачи.
- ЗЈЗ собираат многу од податоците мануелни, и нивниот софтвер не е стандардизиран. Ова бара унапреден систем за ИТ (другите учесници се согласија).
- Таа претпочита детален закон наспроти рамковен закон заради лошиот квалитет на подзаконските акти во минатото.

Г. Атанаско Михајлов, директор на ЗЈЗ Охрид ги даде следниве коментари:

- Многу корисни информации веќе се добиени за време на консултантскиот ангажман на Томас Новотни вклучувајќи и предлог за како да се финансираат националните програми.
- Креирањето на новиот закон бара меѓу-секторска соработка.
- Има лоша поврзаност на ЗЈЗ и Санитарниот инспекторат. Новиот закон јасно треба да ги назначи улогата и одговорностите на ЗЈЗ, Санитарниот инспекторат и Агенцијата за храна. Во Бугарија, последните две институции се интегрирани во националниот ЗЈЗ.
- ФЗОМ треба да им плати на ЗЈЗ за микробиолошките тестови по услуга.
- Финансирањето на активностите во ЈЗ од локалната самоуправа треба да се регулира со новиот закон.

Г. Поповски наведе дека Агенцијата за храна мора да биде вистински меѓу-секторна (здравство и земјоделие).

Г-ѓа Јованка Костовска, ЈЗ координатор во Министерството за здравство ги даде следниве коментари:

- Новиот закон јасно ќе треба да ги опише релациите меѓу сите чинители во ЈЗ, и исто со оние од другите министерства како Министерство за животна средина, бидејќи во моментов овие врски се недоволно објаснети.
- Македонија треба да воспостави национален меѓу-секторен комитет за ЈЗ кој ќе се постави и на регионално ниво.
- Важно е правилно да се имплементираат новите МЗР.
- Националните програми се недоволно финансирани, немаат јасни цели и (скромните) трошоци не може да се оправдаат. Ова мора да се подобри
- ЗЈЗ премногу зависат од комерцијалните активности во моментов.
- Треба да се согласите со ФЗОМ за што треба да плата освен микробиологија. Во некои земји вакцините се плаќаат од страна на здравствените осигурителни организации.
- Националните ЗЈЗ треба да ја преземат одговорноста за управување со регионалните ЗЈЗ.

Г-ѓа Бранкица Младеновиќ, директор на Заводот за грижа на мајки и деца, кажа дека сите регионални ЗЈЗ треба да имаат одделение за грижа на мајки и деца по можности во склоп на одделението за промоција на здравје.

Г-ѓа Валентина Симоновска од ЗЈЗ Скопје сака новиот закон да пропишува јасна листа на активности на ЈЗ кои треба да се вршат од различни чинители, како и очекуваните резултати од овие активности.

Г. Владо Трајковски, директор на ЗЈЗ во Битола сака консултантот да креира нацрт закон за ЈЗ кој потоа може да се коментира од страна на работната група. Меѓутоа г. Поповски ова го нарече стар метод на работа и бараше од работната група да го креира законот со помош и совети од консултантите. Работната група треба да обезбеди сугестии за консултантот во јануари 2009 година.

Беше заклучено дека меѓународниот консултант ќе се врати во Македонија помеѓу 13-22 јануари 2009 година. Истовремено ќе обезбеди потребни материјали достапни до работната група и другите чинители.

Составот на работната група исто така се дискутираше, меѓутоа не се постигна конечен договор.

АНЕКС В – ЛИСТА НА РЕЛЕВАНТНО МАКЕДОНСКО ЗАКОНОДАВСТВО

1. Закон за здравствената заштита ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 38/91, 46/93, 55/95, 10/04, 84/05, 111/05, 65/06, 5/07 и 77/08);
2. Закон за здравственото осигурување ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2002, 84/2005, 37/2006, 18/2007 и 36/2007 и 82/08);
3. Закон за заштита на населението од заразни болести ("Сл. весник на Р.Македонија " бр. 66/2004 и 139/2008);
4. Закон за заштита на правата на пациентите („Сл весник на Р. Македонија,,бр. 82/08);
5. Закон за условите за земање, разменување, пренесување и пресадување на делови од човековото тело заради лекување ("Сл. весник на Р. Македонија бр. 30/95);
6. Закон за безбедност во снабдувањето со крв ("Сл. весник на Р. Македонија" бр.110/07);
7. Закон за лековите, помошните лековити средства и медицинските помагала („Сл. весник на Р.Македонија,, бр. 21/98);
8. Закон за санитарната и здравствената инспекција („Сл. весник на Р.Македонија,, бр. 71/2006 и 139/2008);
9. Закон за установите („Сл. весник на Р. Македонија,, бр. 32/05 и 120/05);
10. Закон за безбедност на храната и производите и материјалите што доаѓаат во контакт со храната ("Сл. весник на Р Македонија" бр.54/2002 и 84 /2007);
11. Закон за ветеринарно јавно здравство („Сл. весник на Р. Македонија,, бр.114/07);
12. Закон за ветеринарно здравство („Сл. весник на Р. Македонија,, бр.113/07);
- Закон за заштита на потрошувачите("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 38/04,77/07и 103/08);
14. Закон за безбедност на производите ("Сл.весник на Р. Македонија", бр.33/06 и 63/07);
15. Закон за заштита на растенијата ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 110/07);
16. Закон за идентификација и регистрација на животните ("Сл. весник на Р. Македонија" бр69/04 и 81/07);
17. Закон за нуспроизводи од животинско потекло("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 113/07);
18. Закон за органско земјоделско производство ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 16/04 и 89/08);
19. Закон за безбедност на козметичките производи ("Сл. весник на Р.Македонија" бр. 55/07);
20. Закон за тутун и тутунски производи ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 24/06);
21. Закон за контрола на опојни дроги и психотропни супстанции ("Сл. весник на Р. Македонија" бр.);
22. Закон за прекурзори ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 37/04 и 40/07);
23. Закон за генетски модифицирани организми ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 35/08);

24. Закон за хемикалии ("Сл. весник на Р. Македонија" бр.113/07);
25. Закон за ѓубриња ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 110/07);
26. Закон за градежните производи ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 39/06);
27. Закон за животна средина ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 53/2005, 81/2005 и 24/2007);
28. Закон за заштита на природата ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 67/04, 14/04 и 84/07);
29. Закон за квалитетот на амбијенталниот воздух ("Сл. весник на Р. Македонија" бр.67/04 и 92/07);
30. Закон за снабдување со вода за пиење и одведување на урбани отпадни води (Сл. весник на Р.Македонија" бр.68/04, 28/2006 и бр.103/08);
31. Закон за водите ("Сл. весник на Р. Македонија" бр 4/98,19/00, 42/05 и 46/06);
32. Закон за енергетика("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 63/06, 36/07 и 106/08);
33. Закон за комунални дејности ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 45/97,23/99 и 16/04);
34. Закон за управување со отпад ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 68/04,71/04,107/07, 102/08 и 143/08);
35. Закон за јавна чистота ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 111/08);
36. Закон за гробиштата и погребалните услуги ("Сл. весник на Р. Македонија" бр 86/08);
37. Закон за заштита од јонизирачко зрачење и радијациона сигурност ("Сл. весник на Р. Македонија" бр.48/02 и 135/07);
38. Закон за заштита од бучавата во животна средина ("Сл. весник на Р. Македонија" бр.79/07);
39. Закон за заштита од пушењето ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 36/1995, 70/2003, 29/2004, 37/2005, 103 /2008 и 40/08);
40. Закон за заштита и спасување ("Сл. весник на Р.Македонија" бр.36/04 и 49/04);
41. Закон за пожарникарство ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 67/04 и 81/07)
42. Закон за промет со експлозивни материи("Сл. весник на Р. Македонија" бр.30/85,6/89, 53/91 и 66/07);
43. Закон за заштита од експлозивни материи ("Сл. весник на Р.Македонија,, бр. 4/78, 10/78,, 36/90, 12/93 и 66/07);
44. Закон за оружјето ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 7/05);
Закон за складирање и заштита од запаливи течности и гасови ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 15/76, 51/88, 19/90,12/93, 66/07 и 130/08);
46. Закон за работните односи("Сл. весник на Р. Македонија" бр 62/05 и 106/08)
47. Закон за безбедност и здравје на работа ("Сл. весник на Р. Македонија" бр.92/07);
48. Закон за инспекција на трудот ("Сл. весник на Р. Македонија" бр.35/97 и 29/02)
49. Закон за градење ("Сл. весник на Р. Македонија" бр 51/05 и 82/08)
50. Закон за просторно и урбанистичко планирање ("Сл. весник на

- Р. Македонија" бр 24/08);
51. Закон за семејство ("Сл. весник на Р. Македонија" бр.
 52. Закон за домување ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 39/03, 96/04, 120/05 и 13/07);
 53. Закон за јавните патишта ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 84/08);
 54. Закон за превоз во патниот сообраќај ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 68/04 и 127/2006);
 55. Закон за безбедност на сообраќајот на патиштата ("Сл. весник на Р. Македонија" бр.14/98, 38/02, 38/04, 19/07 и 54/2007);
 56. Закон за безбедност во железничкиот сообраќај("Сл. весник на Р. Македонија" бр.40/07);
 57. Закон за основно образование("Сл. весник на Р. Македонија" бр.103/08);
 58. Закон за средно образование("Сл. весник на Р. Македонија" бр.44/95, 24/96, 34/96,82/99, 40/03, 42/03, 67/04, 55/05, 113/05, 35/06, 30/07, 49/07, 81/07, 92/08);
 59. Закон за спортот ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 29/02 и 64/04);
 60. Закон за трговија ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 16/04,128/06, 63/07 и 88/08);
 61. Закон за угостителска дејност ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 62/04);
 62. Закон за пазарна инспекција ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 35/97, 23/99, 07/02 и 20/02);
 63. Закон за хидрометеоролошка дејност ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 103/08);
 64. Закон за шумите ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 47/97, 7/00, 89/04, 54/07 и 103/08);
 65. Закон за пасишта ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 3/98,101/2000 и 89/08);
 66. Закон за сточарството ("Сл. весник на Р. Македонија" бр 7/08);
 67. Закон за рибарство и аквакултура ("Сл. весник на Р. Македонија", бр 7/08);
 68. Закон за локалната самоуправа ("Сл. весник на Р. Македонија" бр.5/02);
 69. Закон за финансирање на единиците на локалната самоуправа ("Сл. весник на Р. Македонија" бр. 61/04, 96/04 и 67/07).
 70. Закон за концесии и други видови јавно приватно партнерство ("Сл. весник на Р. Македонија" бр 7/08 и139/08);

АНЕКС Г – ОСНОВНИ МАТЕРИЈАЛИ ЗА РАБОТНАТА ГРУПА

- * Public Health Act, Malta, 2007
- * Summary of new Public Health Law, Netherlands, 2008 (this law can be translated in full if so desired)
- * Summary of the proposed Public Health Bill, New Zealand, 2007 (full text available if desired)
- * Public Health Act, Québec, 2008
- * Proposed Public Health etc. (Scotland) Bill, 2008
- * Proposed Public Health Law, Serbia, 2005 (in Serbian)
- * Public Health Statute Modernization National Excellence Collaborative, Model State Public Health Act, United States, 2003
- * Draft Public Health Bill, Western Australia, 2008
- * World Health Organisation, International Health Regulations 2005
- * K. Schaapveld, Essential Public Health Functions (draft), 2007

(Other materials mentioned in this inception report can be made available if desired.)

АНЕКС Д – ПРЕГЛЕД НА АКТУЕЛНОТО ЕВРОПСКО ЗАКОНОДАВСТВО ЗА ЈАВНО ЗДРАВСТВО

Search in EUR-LEX with term of “public health” and excluding typical agricultural and environmental issues.

EU REGULATIONS

1291/2008 on salmonella and avian influenza
1251/2008 on import of fishery products
1250/2008 on import of fishery products
1234/2008 on marketing of medicinal products
1021/2008 on control of food of animal origin
1020/2008 on hygiene of food of animal origin
1019/2008 on hygiene of foodstuffs
798/2008 on import of poultry products
689/2008 on import/export of dangerous chemicals
746/2008 on spongiform encephalopathies
709/2008 on tobacco regulation
629/2008 on contaminants in foodstuffs
584/2008 on salmonella
565/2008 on food contaminants
553/2008 on spongiform encephalopathies
523/2008 on import of blood products
1523/2007 on banning of cat and dog fur
1394/2007 on advanced therapy medicinal products
1275/2007 on spongiform encephalopathies
1244/2007 on food of animal origin
1237/2007 on salmonella
1126/2007 on food contaminants
863/2007 on rapid border intervention teams
646/2007 on salmonella
333/2007 on levels of lead etc. in food
2007/2006 on medical devices and diagnostics
1925/2006 on food additives
1924/2006 on nutrition and health claims of food
1920/2006 on the European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction
1901/2006 on medicinal products for paediatric use
1881/2006 on food contaminants
1664/2006 on food of animal origin
1663/2006 on food of animal origin
1177/2006 on salmonella
1168/2006 on salmonella
816/2006 on export of pharmaceutical products
507/2006 on marketing of medicinal products
2075/2005 on trichinella
2073/2005 on microbiological criteria for food
1048/2005 on biocidal products
1003/2005 on salmonella
396/2005 on pesticides in food

1935/2004 on food packaging
1851/2004 on residues of veterinary medicinal products in food
851/2004 on establishment of the European Centre for Disease Prevention and Control
726/2004 on establishment of the European Medicines Agency
2160/2003 on salmonella
1873/2003 on residues of veterinary medicinal products in food
1234/2003 on spongiform encephalopathies
1084/2003 on marketing of medicinal products
665/2003 on residues of veterinary medicinal products in food
304/2003 on import/export of dangerous chemicals
2182/2002 on tobacco control
270/2002 on spongiform encephalopathies
178/2002 on food safety and the European Authority
2584/2001 on residues of veterinary medicinal products in food
1326/2001 on spongiform encephalopathies
999/2001 on spongiform encephalopathies
1896/2000 on biocidal products
141/2000 on orphan medicinal products
2821/1998 on antibiotics in animal feeds
258/1997 on novel foods
2232/1996 on flavouring in food
297/1995 on fees for European Agency for Evaluation of Medicinal Products
315/1993 on food contaminants
1768/1992 on certificates for medicinal products
2377/1990 on residues of veterinary medicinal products in food
2219/1989 on food in nuclear accidents/emergencies
566/1976 on fat content of milk

DIRECTIVES

2006/141/EC on infant formula
2006/125/EC on baby food
2006/7/EC on bathing water quality
2005/94/EC on avian influenza
2005/90/EC on dangerous substances
2005/36/EC on professional qualifications
2004/27/EC on medicinal products for human use
2004/24/EC on traditional herbal medicinal products
2004/23/EC on human tissues and cells
2004/9/EC on good laboratory practice
2003/114/EC on food additives
2003/99/EC on zoonoses
2003/63/EC on medicinal products for human use
2003/40/EC on mineral water
2003/36/EC on dangerous substances
2003/34/EC on dangerous substances
2003/33/EC on tobacco advertising
2003/32/EC on medical devices of animal origin
2003/15/EC on cosmetic products

2002/98/EC on blood safety
2002/72/EC on plastic in contact with food
2002/46/EC on food supplements
2001/104/EC on medical devices
2001/101/EC on labelling of foodstuffs
2001/83/EC on medical products for human use
2001/57/EC on pesticides in food
2001/41/EC on dangerous substances
2001/37/EC on tobacco products
2001/20/EC on good clinical practice in trials
2001/15/EC on food additives
2001/5/EC on food additives
2000/70/EC on medical devices and blood
2000/41/EC on animal tests for cosmetics
2000/13/EC on advertising for food
1999/43/EC on dangerous substances
1999/41/EC on specific foodstuffs
1999/3/EC on food treated with radiation
98/83/EC on drinking water
98/79/EC on in vitro diagnostic devices
98/72/EC on food additives
98/36/EC on baby food
98/28/EC on hygiene in sugar
98/24/EC on health and safety of workers
98/8/EC on biocidal products
97/41/EC on pesticides in food
96/90/EC on animal health and public health in trade and imports
96/83/EC on sweeteners in food
96/70/EC on mineral water
96/54/EC on dangerous substances
96/33/EC on pesticides in food
96/8/EC on diets for weight reduction
96/3/EC on hygiene of oil and fat
95/39/EC on pesticides in food
95/34/EC on cosmetic products
95/17/EC on cosmetic products
94/65/EC on meat packaging
94/32/EC on cosmetic products
94/29/EC on pesticides in food
93/57/EC on pesticides in food
93/47/EC on cosmetic products
93/5/EC on scientific questions on food
92/118/EC on animal health and public health in trade and imports
92/116/EC on poultry meat
92/69/EC on dangerous substances
92/86/EC on cosmetic products
92/48/EC on hygiene of fishery products
92/46/EC on milk
92/45/EC on wild-game meat
92/32/EC on dangerous substances

92/5/EC on trade in meat
92/4/EC on food additives
91/497/EC on health problems from meat
91/495/EC on wild-game meat
91/493/EC on fishery products
91/492/EC on molluscs
91/184/EC on cosmetic products
90/612/EC on food additives
90/496/EC on labelling of foodstuffs
90/385/EC on implantable medical devices
90/219/EC on genetically modified organisms
90/121/EC on cosmetic products
89/686/EC on personal protective equipment
89/618/Euratom on radiological emergencies
89/398/EEC on particular foodstuffs
89/227/EEC on meat imports
89/174/EEC on cosmetic products
89/107/EEC on food additives
89/105/EEC on the price of medical products
88/388/EEC on food flavourings
88/344/EEC on solvents in food
88/298/EEC on pesticides in food
88/233/EEC on cosmetic products
87/137/EEC on cosmetic products
86/199/EEC on cosmetic products
86/179/EEC on cosmetic products
85/467/EEC on dangerous substances
85/391/EEC on cosmetic products
84/449/EEC on dangerous substances
84/415/EEC on cosmetic products
83/417/EEC on lactoproteins
83/191/EEC on cosmetic products
83/91/EEC on meat import
82/368/EEC on cosmetic products
81/464/EEC on colouring in medicines
80/777/EEC on mineral water
78/25/EEC on colouring in medicines
77/99/EEC on trade in meat
77/96/EEC on trichinella
76/768/EEC on cosmetic products
76/621/EEC on erucic acid in food
76/399/EEC on colouring in food
76/160/EEC on bathing water quality
65/469/EEC on colouring in food

**АНЕКС Г. ФОРМАТ ЗА ПРЕГЛЕД НА АКТИВНОСТИТЕ НА ЈАВНОТО
ЗДРАВСТВО И НИВНАТА ПРАВНА ОСНОВА.** [нецелосен, последните три колони
треба да се пополнат подоцна]

<i>Essential Public Health Function</i>	<i>public health activity</i>	<i>present and planned legal basis</i>	<i>executed by</i>	<i>financed by</i>
1. assessment of health status	data collection		IPHS	
	data analysis		IPHS	
2. investigation of health problems and hazards	notification and follow-up of communicable diseases		IPHS	
	controls at points of entry (IHR 2005)			
3. health protection	environmental control (air, water, soil, various types of waste, sewage, noise)			
	drinking water control			
	food safety measures	Food Safety Law	Food Directorate of MoH; Ministry of Agriculture	
	safety of consumer products			
	hygiene public places		IPHS, (State Sanitary Inspectorate?)	
	pest control (rats, rabies, etc.)			
	occupational safety & health; planned Occupational Safety & Health Law	employers, occupational health services	
	other safety measures (fire, buildings, traffic, etc.)		local authorities,	
	blood safety			
4. disease prevention	mother & child services		primary care, patronage services,	
	immunisation programmes			
	screening programmes (PKU, cancer, etc.)			
	tuberculosis programme			
	addiction care			
	oral health care			

	international travel advice and vaccination			
5. health promotion	health education activities		IPHs, NGOs, schools,	
6. quality assurance in health care	various quality assurance measures (licensing, accreditation, patients' rights, clinical guidelines, audits, etc.)		providers, professional associations, MoH,	
7. scientific research in public health	various forms: epidemiology, health services research, economics, microbiology (incl. reference laboratories), forensic medicine		RIHP, Medical Faculty,	
8. public health planning	producing multi-annual plans	new PH Law	MoH, IPHs	
9. disaster preparedness	emergency health services			
10. development of human resources	undergraduate and postgraduate education of health professionals		Ministry of Education, educational institutions	
	continuous professional development		professional associations, RIHP	